

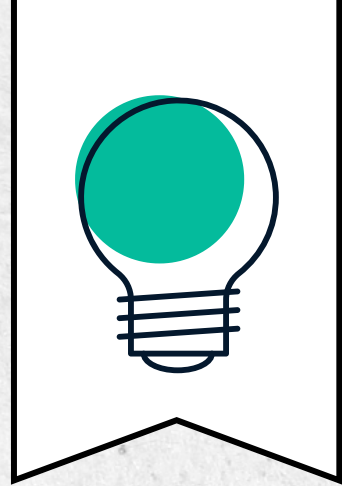
ความหมาย ความสำคัญ
และจุดประสงค์ของการสื่อสาร

ความหมาย ความสำคัญ และจุดประสงค์ของการสื่อสาร

การสื่อสารเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับชีวิตมนุษย์และเป็นกิจกรรมที่สำคัญของมนุษย์มีหลากหลายรูปแบบและได้รับการพัฒนามาตลอดทั้งการสื่อสารภายในบุคคลการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือการสื่อสารมวลชนในสังคมปัจจุบันที่มีความทันสมัย สลับซับซ้อนมีกิจกรรมมากมายและประกอบไปด้วยจำนวนมาก การสื่อสารจึงเป็นกิจกรรมสำคัญเพราะเป็นการสื่อความคิดของมนุษย์ในแต่ละวันผู้คนต้องใช้ในการสื่อสารเพื่อดำเนินกิจกรรมประจำวันจึงกล่าวได้ว่าการสื่อสารมีความผูกพันอยู่กับตัวเราจนเป็นปัจจัยที่ 5 ที่จำเป็นอย่างหนึ่งในชีวิตประจำวัน

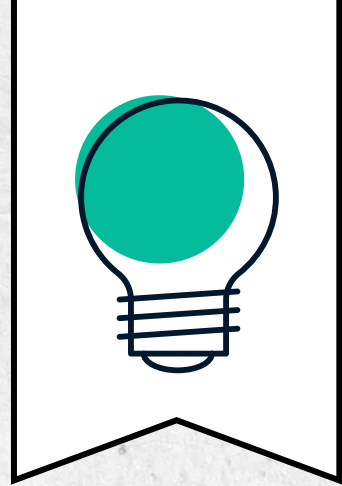
ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสารตรงกับภาษาอังกฤษที่ว่า “COMMUNICATION” มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “COMMUNIS” ซึ่งตรงกับ “COMMON” หรือ “COMMONNESS” ในภาษาอังกฤษ หมายถึงความเหมือนกันหรือความเข้าใจร่วมกัน ตามความหมายนี้เป็นความหมายกว้าง ๆ ที่พอจะกล่าวได้ว่าหมายถึงความเข้าใจร่วมกันหรือเหมือนกันระหว่างผู้ส่งและผู้รับสาร

ความหมายของการสื่อสารมีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย พอจะนำมากล่าวโดยสังเขปได้ดังนี้

การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดความคิดจากแหล่งกำเนิดไปยังผู้รับโดยตั้งใจ ที่จะให้ผู้รับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (E.M. ROGER AND P.A. ROGERS 1976: 9)

การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการนำข่าวสาร (MESSAGE) จากแหล่งกำเนิด (SOURCE) ไปสู่จุดหมายปลายทาง (DESTINATION) (WILBUR SCHRAMM 1961: 15)

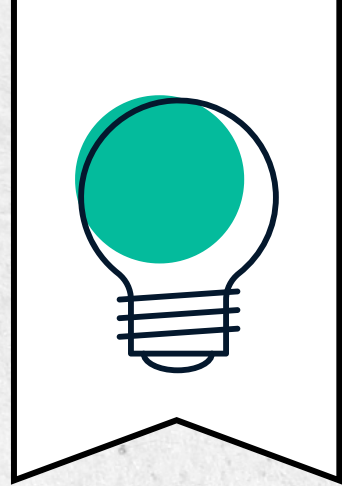

ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสาร คือการมีส่วนร่วมในข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร
(ธนวัติ บุญลือ 2529: 492)

การสื่อสาร หมายถึงกระบวนการถ่ายทอดความรู้ในข่าวสารหรือข้อเท็จจริงความรู้สึกรักนึกคิด
ตลอดจนท่าทีต่าง ๆ จากบุคคลหนึ่งหรือหลายคนไปสู่บุคคลอื่นซึ่งอาจเป็นหนึ่งคน
หรือมากกว่าขึ้นไป (เจียรศรี วิวิธสิริ 2527: 17)

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่ามึลักษณะคล้ายคลึงจึงกล่าวได้ว่าการสื่อสารก็คือ
การถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก ตลอดจนเรื่องราวต่าง ๆ ไปสู่บุคคลอื่น
ให้เกิดความรู้ความเข้าใจโดยทั่วกันซึ่งเป็นกาให้คำนิยามที่อาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ
ของการสื่อสารเป็นหลักซึ่งนิยมใช้แพร่หลาย

ความหมายของการสื่อสาร

จากความหมายของการสื่อสารจึงมีความหมายโดยลักษณะธรรมชาติของการสื่อสาร
2 ประการ คือ

1. การสื่อสารหมายถึงการสื่อสารระหว่างมนุษย์(HUMAN COMMUNICATION)เท่านั้น
ไม่รวมถึงการคมนาคมขนส่ง(TRANSPORTATION)สินค้าวัตถุสิ่งของ หรือบุคคล
โดยอาศัยถนนหนทางแต่อย่างใดการสื่อสารเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่ง
ของมนุษย์(HUMAN BEHAVIOR)ซึ่งมีความสัมพันธ์กับจิตใจและการแสดงออกของคน
ที่ทำการสื่อสารต่อกัน

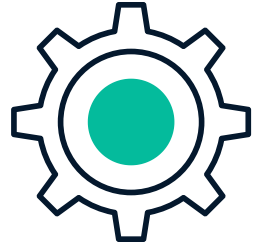
2. การสื่อสารจะมีการแลกเปลี่ยน“ข่าวสาร”(INFORMATION)ทัศนคติ (ATTITUDE)
ความคิด (IDEA) ฯลฯ ซึ่งในวงการสื่อสารมวลชนจะหมายรวมถึง สาร (MESSAGES)
และเนื้อหาที่ผู้ส่งสารส่งผ่านสื่อไปยังผู้รับสาร

ความเป็นมาด้านนิเทศศาสตร์และความสำคัญของการสื่อสาร

จากความหมายของการสื่อสารและนิเทศศาสตร์ที่อธิบายไว้ในส่วนที่ผ่านมา อาจกล่าวได้อย่างกระชับว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการของการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารของผู้ส่งและผู้รับสาร ในขณะที่นิเทศศาสตร์ นั้นหมายถึง การศึกษากระบวนการสื่อสารรวมถึงสิ่งแวดล้อมหรือปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยอาจจะเป็นการศึกษาในภาพรวมหรือเป็นการเลือกสนใจศึกษาเฉพาะในแต่ละองค์ประกอบหรือบริการ หรือในแต่ละพฤติกรรมก็สามารถทำได้ โดยมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อสร้างและออกแบบกลยุทธ์และวิธีการสื่อสารในแต่ละกระบวนการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดและเป็นไปตามเป้าหมายของการสื่อสารที่ตั้งไว้

จึงอาจกล่าวได้ว่าสิ่งสำคัญที่ให้เห็นว่าการสื่อสารและนิเทศศาสตร์มีความแตกต่างกันนั้นคือการสื่อสารนั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ส่งและผู้รับ(โดยที่ผู้รับสารอาจมีขนาดมากกว่า 1 คนได้) โดยมีองค์ประกอบ ของการสื่อสาร

นิเทศศาสตร์ กับ การสื่อสาร

การสื่อสารนั้น หมายถึง การสื่อสารก็คือการถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก ตลอดจนเรื่องราวต่าง ๆ ไปสู่บุคคลอื่นให้เกิดความรู้ ความเข้าใจโดยทั่วกันซึ่งเป็นกาให้ค่านิยมที่อาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ของการสื่อสารเป็นหลักซึ่งนิยมใช้แพร่หลายโดยนอกจากคำว่า “การสื่อสาร” แล้วในความหมายเดียวกับการสื่อสารยังมีคำอื่น ๆ ที่ใช้ในความหมายเดียวกันกับการสื่อสารอีก ได้แก่ การสื่อสารความหมาย การติดต่อสื่อสาร การสื่อข้อความ

นิเทศศาสตร์ หมายถึง ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะในการสื่อสาร โดยให้ความสำคัญกับการสื่อสาร จากองค์ประกอบของการสื่อสาร กล่าวคือ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร ซึ่งผู้ส่งสารอาจเป็นตัวบุคคล องค์กร หรือบริษัทได้ทั้งสิ้น โดยข่าวสารจะต้องเป็นเนื้อหาสาระที่ผู้ส่งต้องการที่จะกระจายให้ประชาชน ได้รับทราบ สื่อหรือช่องทาง เป็นการหาวิธีการกระจายข่าวสารต่าง ๆ ไปสู่กลุ่มเป้าหมายให้ได้มาก และกว้างไกล ตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่ง และผู้รับสาร หรือกลุ่มเป้าหมาย จะต้องสามารถรับข่าวสารนั้นได้ โดยผู้ส่งสารจะต้องหาวิธีการทำให้ข่าวสารที่ส่งไป ถึงผู้รับสาร

ความแตกต่างระหว่าง นิเทศศาสตร์ และ การสื่อสาร

การสื่อสารเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาขึ้นได้และมีส่วนสำคัญต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ เพราะมนุษย์จำเป็นต้องนำการสื่อสารมาเป็นเครื่องมือสื่อความหมายให้ได้มาซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น และจากค่านิยมความหมายของการสื่อสาร จะเห็นได้ว่าการสื่อสารมีความสำคัญต่อการดำรงชีพ ซึ่งมนุษย์ต้องมีเครือข่ายสังคมในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาตนเองและสังคม การสื่อสารจึงเป็นหัวใจสำคัญ ในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ การสื่อสารมีความสำคัญต่อมนุษย์และสถาบันต่าง ๆ ของสังคม การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตมนุษย์จำเป็นต้องติดต่อกับสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลา

ความเป็นมาของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์

คงเป็นการยากที่จะระบุได้อย่างแน่นอนว่า การศึกษาด้านการสื่อสารนั้นเกิดขึ้นเมื่อใด เนื่องจาก “การสื่อสาร” ถือเป็นปัจจัยสำคัญทางธรรมชาติ ที่ทำให้มนุษยชาติติดต่อกันได้ในระบบของสัตว์สังคม แต่จากการศึกษาของ วูด (WOOD, 2000) สามารถสรุปได้ว่าการเรียนและการสอนเรื่องเกี่ยวกับนิเทศศาสตร์หรือการสื่อสารนั้น เริ่มต้นขึ้นกว่า 2,000 ปี ก่อน ในรูปแบบของวาทศาสตร์ หรือวาทศิลป์ (RHETORIC) ที่หมายถึง ศาสตร์และศิลปะการสื่อสาร หรืออีกนัยหนึ่งคือการพูดเพื่อการโน้มน้าวใจในที่สาธารณะ โดยมีอริสโตเติล (ARISTOTLE) ซึ่งเป็นนักปราชญ์ชาวกรีกผู้มีชื่อเสียง และได้รับการยกย่องว่าเป็นนักทฤษฎีการสื่อสารด้านวาทศิลป์ที่ยิ่งใหญ่มากที่สุดคนหนึ่ง

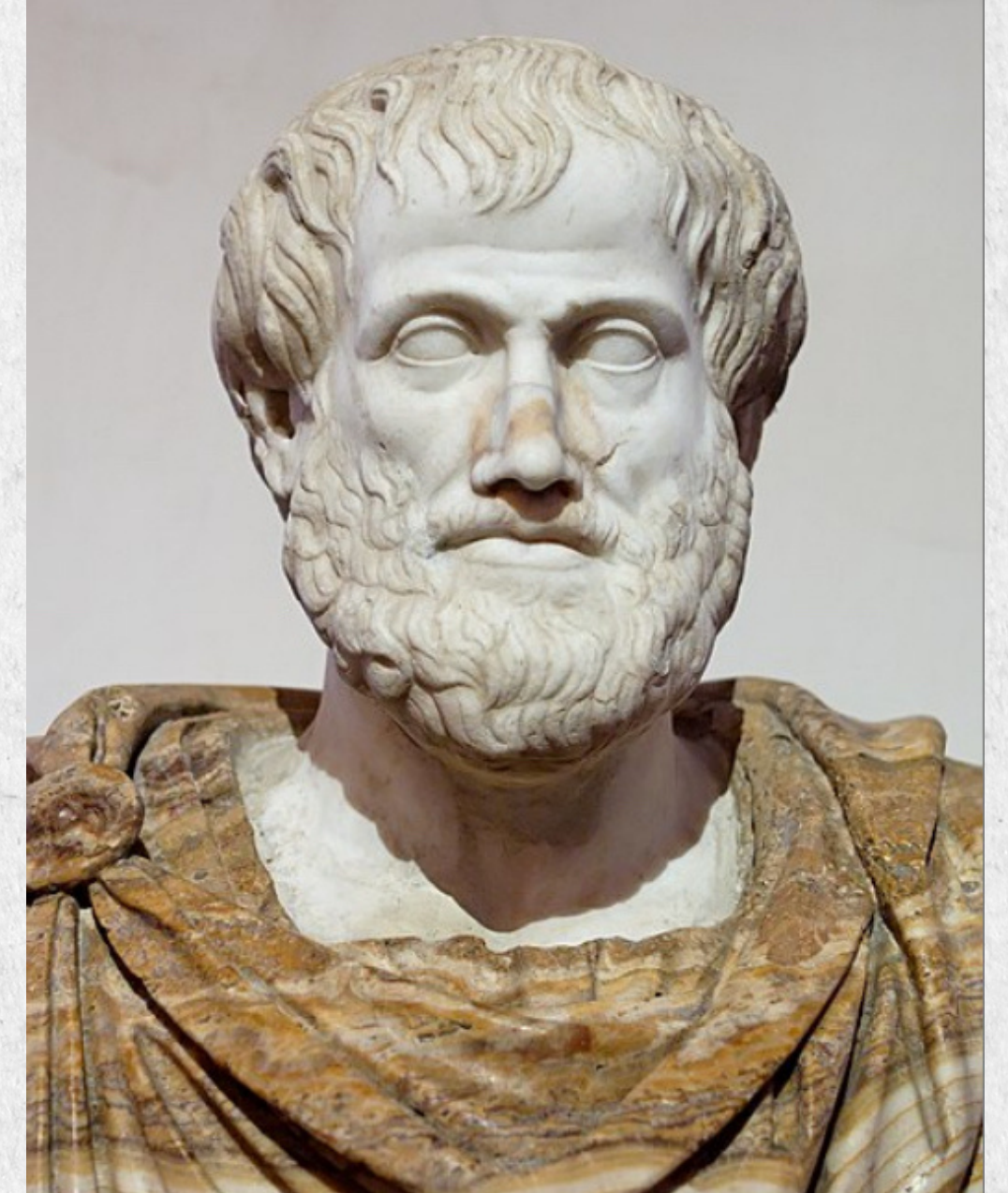

อริสโตเติล ยังมีส่วนสำคัญในการวางรากฐานการเรียนการสอน
วิชาวาทศิลป์ โดยเชื่อมั่นว่าทักษะความสามารถในการพูด
ต่อที่สาธารณะ ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของชาวกรีกในการมีส่วน
ร่วมกิจกรรมทางสังคมและการปกครอง

ดังนั้นอริสโตเติลจึงพยายามสอนหลักการและการปฏิบัติ
เพื่อพัฒนาทักษะการพูดเพื่อการโน้มน้าวใจผู้ฟังและเรียบเรียง
งานเขียนซึ่งมีคุณค่าอย่างยิ่งชื่อ “THE RHETORIC”

ในปี 330 ก่อนคริสตกาล ชุดความรู้ดังกล่าว ประกอบด้วย
หนังสือจำนวน 3 เล่ม ที่อธิบายเกี่ยวกับวิธีการโน้มน้าวใจอย่าง
มีประสิทธิภาพ ลักษณะธรรมชาติของผู้ฟังและลักษณะของสาร
เพื่อการโน้มน้าวใจ งานเขียนดังกล่าวจึงมีบทบาทสำคัญต่อการ
ศึกษาทางด้านวาทศิลป์และวาทวิทยาในยุคต่อมา

(RUBEN, & STEWART, 1998) อริสโตเติล

อริสโตเติล (384 - 322 ปีก่อนคริสตกาล) นักปรัชญาชาวกรีก
เป็นศิษย์ของเพลโต งานนิพนธ์ของเขาครอบคลุมหลายสาขา
วิชา อาทิ ฟิสิกส์ ชีววิทยา ตรรกศาสตร์ วาทศาสตร์ จิตวิทยา
เศรษฐศาสตร์ การเมืองและการปกครอง เป็นต้น

การศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

ในประเทศไทยนั้น การศึกษาตามรูปแบบการศึกษาสมัยใหม่ทางด้านนิเทศศาสตร์เริ่มต้นขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2482 ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ประเทศไทยนับเป็นประเทศที่ 2 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่จัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ รองจากประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งเริ่มต้นใน พ.ศ. 2462 การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยนั้นมีความเป็นมาโดยสังเขปดังนี้

พ.ศ. 2482 เปิดสอนหลักสูตรวิชาการหนังสือพิมพ์ ระดับอนุปริญญา 1 ปี ต่อเนื่องขึ้น ในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยรับนิสิตซึ่งสำเร็จอักษรศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 เข้าศึกษาต่อ 1 ปี เมื่อสำเร็จแล้วจะได้รับอนุปริญญาวิชาการหนังสือพิมพ์ในรุ่นที่ 1 มีผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 8 คน หลักสูตรนี้เปิดสอนได้เพียงปีเดียวกียกเลิก เนื่องจากมีจำนวนผู้สมัครเข้าเรียนน้อย

การศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

พ.ศ. 2483 เปิดสอนหลักสูตรวิชาการหนังสือพิมพ์ระดับประกาศนียบัตร 3 ปีภาคกลางคืนในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการได้เพียง 3 ปี ก็ยกเลิกและเปิดสอนอีกครั้งในปี พ.ศ. 2487 แต่ดำเนินการได้เพียงครึ่งปีก็ยกเลิกไป เนื่องจากภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2

พ.ศ. 2491 - 2497 เปิดสอนหลักสูตรวิชาการหนังสือพิมพ์ระดับประกาศนียบัตร 2 ปีภาคกลางคืนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับบุคคลซึ่งสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ตามคำสั่งจอมพล ป. พิบูลสงคราม

การศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

พ.ศ.2497 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีบัญชาให้ย้ายการศึกษาวิชาการหนังสือพิมพ์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปเปิดสอนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยก่อตั้งแผนกวารสารศาสตร์ขึ้นในคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์เพื่อรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรดังกล่าว สำหรับชื่อ “วารสารศาสตร์” นั้น ได้รับประทานจาก ศาสตราจารย์ พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ซึ่งทรงแปลมาจากคำว่า “JOURNALISM”

พ.ศ. 2507 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จัดตั้งภาควิชาการสื่อสารมวลชนเปิดสอนหลักสูตรการสื่อสารมวลชนซึ่งเน้นด้านวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโรงเรียน

การศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

พ.ศ.2508 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในสมัยจอมพล ประภาส จารุเสถียร ดำรงตำแหน่งอธิการบดี ได้จัดตั้งแผนกสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ เพื่อจัดการเรียนการสอนวิชาสื่อมวลชน และการประชาสัมพันธ์ ครอบคลุมวิชาการหนังสือพิมพ์ศิลปะการสื่อความหมาย และวิชาการประชาสัมพันธ์ หลักสูตรภาคสมทบ 3 ปี ใน 3 ระดับ ดังนี้

- ระดับประกาศนียบัตรสำหรับผู้ ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี และสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า
- ระดับอนุปริญญาสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หรือเทียบเท่า
- ระดับปริญญาตรีสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น

การศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

พ.ศ. 2509 แผนกวารสารศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้เปิดสอนวิชาการหนังสือพิมพ์หลักสูตรภาคค่ำ 3 ปี สำหรับนักหนังสือพิมพ์หรือ นักเขียนอาชีพ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ หลักสูตรดังกล่าวเปิดสอนเพียง 3 รุ่นเท่านั้น

พ.ศ. 2511 บัณฑิตรุ่นแรกของแผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษา พลตรี ศาสตราจารย์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงประทานชื่อปริญญาว่า “นิเทศศาสตร์บัณฑิต”

พ.ศ. 2512 แผนกวารสารศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เปิดสอนวิชาการหนังสือพิมพ์ระดับปริญญาตรีภาคค่ำ หลักสูตร 6 ปี

การศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

พ.ศ. 2513 แผนกวารสารศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แยกตัวออกจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และยกฐานะเป็นแผนกอิสระวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน เพื่อขยายการเรียนการสอนให้ครอบคลุมการขยายตัวของระบบการสื่อสารในสังคมและสื่อมวลชน

พ.ศ. 2513 วิทยาลัยกรุงเทพเปิดสอนหลักสูตรการประชาสัมพันธ์ขึ้นในคณะบริหารธุรกิจ

พ.ศ. 2517 แผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยกฐานะเป็น “คณะนิเทศศาสตร์” โดยใช้ชื่อปริญญาซึ่งได้รับประทานจากศาสตราจารย์ พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ในปี พ.ศ. 2511 มาใช้เป็นชื่อคณะ

การศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

พ.ศ. 2519 มหาวิทยาลัยรามคำแหงเปิดสอนรายวิชาด้านการสื่อสารมวลชนเป็นวิชาเลือกสำหรับนักศึกษาภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออกในคณะมนุษยศาสตร์

พ.ศ. 2520 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เปิดสอนหลักสูตรการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์

พ.ศ. 2521 แผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ยกฐานะเป็น “คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน”

พ.ศ. 2521 คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดสอนหลักสูตรนิเทศศาสตร์มหบัณฑิต เป็นหลักสูตรปริญญาโทหลักสูตรแรกของประเทศไทย

การศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

พ.ศ. 2527 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเปิดสอนหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิตหลังจาก

พ.ศ.2525เป็นต้นมา เริ่มมีการเรียนการสอนหลักสูตรนิเทศศาสตร์ทั้งระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี 2 ปี ต่อเนื่องและระดับปริญญาตรี 4 ปีสำหรับนักศึกษาภาคปกติ ภาคสมทบและสำหรับบุคลากรประจำการ(ภาคค่ำ)ในวิทยาลัยครู (ซึ่งปัจจุบันยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ)และในมหาวิทยาลัยเอกชนกันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากนิเทศศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่ได้รับความนิยมจากผู้เรียนปัจจุบันนิเทศศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่เปิดสอนถึงระดับคฤถิบัณฑิตทั้งในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนหลายสถาบัน

ความสำคัญของการสื่อสาร

การสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์อาจกล่าวได้ว่า ตลอดเวลาตั้งแต่ตื่นเรามีกระบวนการสื่อสารอยู่ตลอดเวลา เพราะกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันต้องมีการติดต่อสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างขาดไม่ได้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม อย่างไรก็ตามเราสามารถสังเกตเห็นได้ว่า ตลอดกระบวนการสื่อสารนั้นบุคคลเป็นได้ทั้งผู้ส่งสาร (SENDER) และผู้รับสาร (RECEIVER) ซึ่งการสื่อสารในปัจจุบันนั้นมีความเชื่อมโยงกับวิถีของมนุษย์มิติที่หลากหลายและมีความซับซ้อนขึ้น

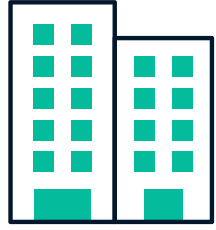

ความสำคัญต่อการรวมกันเป็นสังคม

- การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสนองตอบความต้องการและความพึงพอใจของมนุษย์ เพื่อเชื่อมโยงตนเองกับสังคม ดังนั้นมนุษย์ทุกคนต้องการปัจจัยสี่คือ อาหาร ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และเครื่องนุ่งห่ม
- การสื่อสารช่วยให้มนุษย์เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัว จอร์จ เฮอร์เบิร์ต มีด (GEORGE HERBERT MEAD, 1934 AS CITED IN WOOD, 2004) อธิบายว่า มนุษย์พูดหรือสื่อสารกันเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ให้แก่ตนเองสื่อสารกับผู้อื่นให้รู้จักตนเองสังมบุคคลิกภาพความเป็นตัวเอง เมื่อโตขึ้นเรียนรู้สัญลักษณ์ต่างๆ จากสังคมโดยการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
- การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างและธำรงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน มนุษย์ต้องการความรักและเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น จึงใช้การสื่อสารเพื่อเรียนรู้กันและกัน

ความสำคัญต่อการรวมกันเป็นสังคม

- การสื่อสารช่วยเสริมสร้างสุขภาพจิตและสุขภาพกายของมนุษย์ให้ดีขึ้น
สุขภาพจิตและสุขภาพกายมีความสัมพันธ์กัน การสื่อสารมีส่วนช่วยให้สุขภาพกายและสุขภาพจิตดี เช่น บุคคลที่มีอารมณ์ขันใช้การสื่อสารพูดคุยกับคนอื่น ทำให้ตนเองและผู้อื่นมีความสุข
- การสื่อสารคือทักษะสำคัญซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพของมนุษย์
การสื่อสารคือ ทักษะสำคัญซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพของมนุษย์ เช่น การรับฟังความคิดเห็น ของบุคคลอื่น ช่วยให้ประสบความสำเร็จได้

ความสำคัญของการสื่อสารต่อการรวมเป็นสังคม

การที่มนุษย์อยู่รวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นสังคม ตั้งแต่สังคมระดับเล็กคือ ครอบครัว เผ่าพันธุ์ ไปจนถึงการรวมตัวเป็นสังคมขนาดใหญ่ในระดับประเทศนั้น จำเป็นต้องสื่อสารเป็นพื้นฐาน เพราะการสื่อสารทำให้เกิดความเข้าใจ และทำความตกลงกันได้ ติดต่อกสื่อสารเพื่อสร้างระเบียบของสังคมให้เป็นที่ยอมรับระหว่างสมาชิก ทั้งนี้ เพื่อจะได้อยู่อย่างสงบสุขเป็นสังคม

- **การสื่อสารเป็นพื้นฐานของสังคม**
ทักษะทางการสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน เขียน การใช้สัญลักษณ์เป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำรงอยู่ร่วมกัน เช่น ตั้งแต่เด็กจนโตเราต้องสื่อสารในชีวิตประจำวัน
- **การสื่อสารเป็นทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับมนุษย์**
สัมพันธภาพระหว่าง สมาชิก เช่น การศึกษา การทำงาน การดำรงอยู่ในความเป็นสังคม

ความสำคัญของการสื่อสารต่อการรวมเป็นสังคม

- การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการสังคมนะกิตหรือกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (SOCIALIZATION) เพื่อทำให้มนุษย์เรียนรู้กฎระเบียบ ข้อห้าม และกรอบของสังคม
- การสื่อสารคือเครื่องมือในการรายงานความเคลื่อนไหวของสังคมและควบคุมสังคม เช่น การรายงานข่าวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของเหตุการณ์ที่เป็นไปในสังคม
- การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม เช่น การนำเสนอเรื่องราวของวัฒนธรรมทางสังคม ฝ่ายสื่อมวลชน ในรายการประเภทต่าง ๆ
- การสื่อสารเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาสังคม ได้แก่ การเผยแพร่นวัตกรรม (DIFFUSION OF INNOVATION) ทำให้เกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ

ความสำคัญของการสื่อสารต่อภาคการเมือง

ไม่ว่าจะเป็นการปกครองในระบบใดหรือการปกครองระดับใด คือตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับชาติ ย่อมจะมีทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองหรือประชาชน ซึ่งทั้ง 2 ฝ่ายจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญที่จะทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าและประชาชน รั่วมกันอย่างผาสุกและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการปกครองของรัฐบาลจำเป็นที่จะเผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจ จะได้เกิดความร่วมมือและปฏิบัติตามนโยบายตลอดจนกฎเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนดไว้

- การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสนับสนุนการเมืองการปกครอง แต่ละฝ่ายการเมืองต้องการเป็นเจ้าของสื่อเพื่อใช้เป็นช่องทางในการสร้างความเข้าใจ
- การสื่อสารเป็นเครื่องมือของรัฐในการบริหารราชการ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และปรับปรุงทัศนคติ

ความสำคัญของการสื่อสารต่อภาคการเมือง

- การสื่อสารเป็นเครื่องมือของรัฐในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารระหว่างรัฐกับประชาชน เช่น การรายงานนโยบายของ คสช. (คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ)
- การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการปฏิรูประบบราชการและการเมือง เช่น การแถลงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองก่อนการเลือกตั้ง
- การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศอื่น ๆ ในสังคมโลก เช่น การร่วมมือการค้าระหว่างประเทศ

ความสำคัญของการสื่อสารต่อต้านเศรษฐกิจ

- การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารองค์การ
เช่น การจัดกิจกรรมขององค์กรต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกในองค์กรทราบถึงนโยบายขององค์กร
- การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการให้ข่าวสารข้อมูลทางเศรษฐกิจ เช่น รายงานข่าวเรื่องการเปลี่ยนแปลงราคาทองคำอันเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ ของเศรษฐกิจทั่วโลก
- การสื่อสารช่วยให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจ เช่น การโฆษณากิจกรรมส่งเสริมการขาย
- การสื่อสารคือเครื่องมือในการส่งเสริมการดำเนินงานด้านแรงงานสัมพันธ์ ก่อให้เกิดความเข้าใจของบุคลากรในองค์กร
- การสื่อสารช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกอบธุรกิจ เช่น การเจรจาร่วมมือทำกิจกรรมทางตลาดเพื่อกลุ่มผู้บริโภค

ความสำคัญของการสื่อสารต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- การสื่อสารเป็นเครื่องมือรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศอื่นตลอดจนชักจูงให้ได้รับความสนับสนุนจากประเทศอื่น
- การสื่อสารเป็นเครื่องมือถ่ายทอดข่าวสารระหว่างประเทศ
เช่น การรับรู้ข่าวสาร ผ่านการชมรายการข่าวต่างประเทศ
- การสื่อสารเป็นตัวกลางที่ศึกษาถึงความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในประเทศอื่นที่มีต่อประเทศของตน เช่น การที่ผู้คนในต่างประเทศแสดงความไว้อาลัยต่อรัชกาลที่ 9 ตามรายการข่าวที่โทรทัศน์นำเสนอ
- การสื่อสารช่วยให้เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของประชาชนชาติต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างไปจากประเทศของตน เช่น การชมรายการ “ความลับเอเชีย” ซึ่งทำให้ทราบถึงความ เป็นอยู่ของคนเผ่าต่าง ๆ

ความสำคัญของการสื่อสารในโลกยุคโลกาภิวัตน์

- คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

สังคมโลกาภิวัตน์ คอมพิวเตอร์มีบทบาทสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือที่จะรับและแปลง ข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและไม่ค่อยมีข้อจำกัด คอมพิวเตอร์ได้ถูกนำมาใช้ในการจัดเก็บ บันทึก ข้อมูล จัดระบบข้อมูล และนำมาใช้สื่อสารถึงกันในเวลาอันรวดเร็วทุกมุมโลก

- เกิดการเพิ่มขึ้นของแรงงานด้านข่าวสาร

จำนวนแรงงานที่ทำงานเกี่ยวกับข่าวสาร ข้อมูลมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แรงงานเหล่านี้ ได้แก่ผู้ที่อยู่ในวงการการศึกษา การคมนาคม การพิมพ์ การโฆษณาประชาสัมพันธ์สื่อสารมวลชน ทุกประเภท การเงิน การบัญชี รวมทั้งอุตสาหกรรมผลิตคอมพิวเตอร์หรือชิ้นส่วน คอมพิวเตอร์ และงานที่เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาจัดการกับ ข่าวสารทุกชนิด

ความสำคัญของการสื่อสารในโลกยุคโลกาภิวัตน์

- **เกิดการไหลบ่าของข้อมูลข่าวสาร**

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจและสังคมเจริญก้าวหน้า เศรษฐกิจ เจริญก้าวหน้าทำให้โลกตะวันตกมั่งคั่งร่ำรวย ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดเป็นแรงกระตุ้นให้มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อศึกษาค้นคว้าหาข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างไม่หยุดยั้ง สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ก็ทำหน้าที่ค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น เทคโนโลยีสื่อสารอันทันสมัยมีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนถ่ายข้อมูลใหม่ ๆ หมุนเวียนอยู่ตลอดเวลาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

- **การครอบงำทางวัฒนธรรม**

เนื่องจากระบบสื่อสารไร้พรมแดน ทำให้เกิดการครอบงำทางวัฒนธรรม อิทธิพลของวัฒนธรรมและอำนาจของเศรษฐกิจจากประเทศที่พัฒนาแล้วได้ไหลบ่าเข้าสู่ประเทศอื่นอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดกระแสวัฒนธรรมโลก (NEO-WESTERNIZATION) ครอบงำทาง ความคิด การมอง โลก การแต่งกาย การบริโภคนิยม แพร่หลายเข้าครอบคลุมเหนือวัฒนธรรมประจำชาติของแต่ละ ประเทศ ผลที่ตามมา คือ เกิดระบบผูกขาดแบบไร้พรมแดน หมู่บ้านโลก (GLOBAL VILLAGE)

ความสำคัญของการสื่อสารในโลกยุคโลกาภิวัตน์

- **เกิดการไหลบ่าของข้อมูลข่าวสาร**

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจและสังคมเจริญก้าวหน้า เศรษฐกิจ เจริญก้าวหน้าทำให้โลกตะวันตกมั่งคั่งร่ำรวย ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดเป็นแรงกระตุ้นให้มีการวิจัยและพัฒนา เพื่อศึกษาค้นคว้าหาข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างไม่หยุดยั้ง สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ก็ทำหน้าที่ค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น

- **ระบบเศรษฐกิจประสานเป็นหนึ่งเดียว**

ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ระบบเศรษฐกิจจะมีการประสานเป็นหนึ่งเดียว ทำให้พรมแดนแต่ละประเทศไม่อาจขวางกั้นพลังทางเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้ ระบบเศรษฐกิจยังได้เปลี่ยนรากฐาน จากระบบอุตสาหกรรมมาเป็นระบบเศรษฐกิจแบบฐานข่าวสาร (INFORMATION BASED ECONOMY) ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการผลิต การจัดการ และเผยแพร่ข่าวสาร ข่าวสารกลายเป็นสินค้าประเภทหนึ่ง

ความสำคัญของการสื่อสารในโลกยุคโลกาภิวัตน์

- **เกิดการไหลบ่าของข้อมูลข่าวสาร**

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจและสังคมเจริญก้าวหน้า เศรษฐกิจ เจริญก้าวหน้าทำให้โลกตะวันตกมั่งคั่งร่ำรวย ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดเป็นแรงกระตุ้นให้มีการวิจัยและพัฒนา เพื่อศึกษาค้นคว้าหาข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างไม่หยุดยั้ง สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ก็ทำหน้าที่ค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น

- **ระบบเศรษฐกิจประสานเป็นหนึ่งเดียว**

ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ระบบเศรษฐกิจจะมีการประสานเป็นหนึ่งเดียว ทำให้พรมแดนแต่ละประเทศไม่อาจขวางกั้นพลังทางเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้ ระบบเศรษฐกิจยังได้เปลี่ยนรากฐาน จากระบบอุตสาหกรรมมาเป็นระบบเศรษฐกิจแบบฐานข่าวสาร (INFORMATION BASED ECONOMY) ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการผลิต การจัดการ และเผยแพร่ข่าวสาร ข่าวสารกลายเป็นสินค้าประเภทหนึ่ง

ความสำคัญของการสื่อสารในโลกยุคโลกาภิวัตน์

- **เนื่องจากข้อมูลข่าวสารเข้ามามีบทบาทสำคัญ** ซึ่งจะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงด้านการผลิตสินค้าจากการผลิตที่เหมือนกันในปริมาณที่เป็นจำนวนมาก มาเป็นการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาควบคุมในการผลิต โดยมีลักษณะการใช้งานเฉพาะ ซึ่งใช้ระยะเวลาการผลิตสั้นกว่า สิ้นเปลืองน้อยกว่า จะเข้ามาแทนที่
- **เกิดความรู้สึกท้องถิ่นนิยม (LOCALISM)**
กระแสโลกาภิวัตน์สร้างความรู้สึกท้องถิ่นนิยมแทนที่อุดมการณ์ชาตินิยม เนื่องจากสังคมยุคโลกาภิวัตน์เป็นยุคแห่งข่าวสาร ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนของตนได้อย่างรวดเร็วจากสื่อมวลชน ทำให้เกิดการปลุกจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่น

สรุป

ความเป็นมาด้านนิเทศศาสตร์และความสำคัญของการสื่อสารได้อธิบายถึงความแตกต่างของนิเทศศาสตร์และการสื่อสารไว้ว่าการสื่อสารคือกระบวนการทางการสื่อสารที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในขณะที่นิเทศศาสตร์นั้นเป็นศาสตร์หรือวิชาที่เข้ามาศึกษาการสื่อสารในแง่มุมต่าง ๆ ก่อนเข้าสู่การอธิบายพัฒนาการการศึกษานิเทศศาสตร์แบบภาพรวมที่เริ่มจากศาสตร์ของวาทศิลป์ ก่อนจะมีการสื่อสารด้วยการเขียนแบบจริงจังและพัฒนาไปสู่การสื่อสารผ่านเทคโนโลยีเครื่องมือต่าง ๆ เกิดการสื่อสารมวลชนขึ้นในประเทศไทยการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์เป็นไปในลักษณะของการรับอิทธิพลและแบบแผนการศึกษามาจากตะวันตก โดยในการศึกษานิเทศศาสตร์นั้น ทำให้เห็นว่าการสื่อสารมีความสำคัญอย่างมากในหลากหลายแวดวงไม่ว่าจะทั้งในเรื่องของเศรษฐกิจ การเมือง การมีชีวิตร หรือจะเป็นไปเพื่อความสัมพันธ์ทางการทูตก็ล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์ของการสื่อสารด้วยกันทั้งสิ้น

คำถามท้ายบท

1. จงอธิบายว่าการสื่อสาร ตามความเข้าใจของท่าน คืออะไร
2. จงอธิบายว่านิเทศศาสตร์ ตามความเข้าใจของท่าน คืออะไร
3. จงแสดงความคิดเห็นว่า การสื่อสาร และ นิเทศศาสตร์ มีความแตกต่างกันอย่างไร
4. จงอธิบายถึงความเป็นมาของการศึกษานิเทศศาสตร์ในภาพรวมอย่างสากล
5. จงอธิบายถึงความเป็นมาของการศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทย
6. จงอภิปรายเปรียบเทียบพัฒนาการการศึกษานิเทศศาสตร์ในต่างประเทศกับประเทศไทย ว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร
7. จงระบุถึงความสำคัญของการสื่อสารว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง และคิดว่าการสื่อสาร มีความสำคัญในประเด็นอื่นเพิ่มเติมหรือไม่อย่างไร
8. จงอธิบายว่าถึงความสำคัญในด้านต่างของการสื่อสารที่มีต่อความสำคัญด้านการสื่อสารในยุคโลกาภิวัตน์
9. จงอธิบายว่าเพราะเหตุใดการสื่อสารจึงสำคัญต่อการสื่อสารในยุคโลกาภิวัตน์
10. ในทัศนะของท่าน คิดว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของไทยในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคต ความสำคัญของการสื่อสารจะเป็นไปในลักษณะใด